

УДК 316.16+351.862.4

КІСЛОВ Д., кандидат політичних наук, доцент кафедри суспільно-політичних наук, глобалістики та соціальних комунікацій Університету “Україна”

ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ МЕДІА-БЕЗПЕКИ ТА МЕДІА-ТЕРОРИЗМУ

Анотація. Про сучасний стан та шляхи посилення медіа-безпеки соціуму.

Аннотація. О современном состоянии и путях усиления медиа-безопасности социума.

Summary. On current status and means of strengthening of media-security in society.

Ключові слова: медіа-безпека, медіа-тероризм, масові комунікації, національна безпека, міжнародна безпека, трансформаційні процеси, символічна влада.

Однією з центральних і домінуючих сучасних ознак тероризму є умова публічності здійснення терористичних актів. Отже, тероризм як сучасна форма політичного насилля без широкого розголосу та відкритого пред'явлення вимог не існує. Тобто відбулось поєднання традиційного використання зброї, особливо – вибухівки з діяльністю засобів масової комунікації. Це є принциповим та інноваційним засобом використання фізичного та психологічного насилля терористичним середовищем.

Медіа-безпека та медіа-тероризм. Медіа-революція, яка була одним із базових чинників глобалізації, згодом породила й медіа-тероризм як один з основних і напрямів діяльності світового терористичного середовища (міжнародного тероризму).

Таким чином, сучасний тероризм, що пов'язав себе із новітніми системами масових комунікацій (далі – МК), не має ніяких меж у просторі і часі, але ще не зруйнував політико-психологічні та політико-правові межі. Саме через засоби масової комунікації (далі – ЗМК) не тільки мультиплікується та підсилюється опосередкованими методами вплив від терористичних актів, а й поступово створюється віртуальний простір, в межах якого і ставляться реальні політичні вимоги до влади, держав, формуються засоби тиску на міждержавні, міжнародні та регіональні стосунки тощо.

Отже, використовуючи демонстративні сили телебачення як основної складової сучасних мас-медіа (масових комунікацій), необмежені можливості Інтернету, терористичне середовище формує найефективніші засоби для досягнення конкретних політичних цілей та задоволення інтересів своїх регіональних угруповань [1].

Через такі спрямування тероризму зростає загальна суспільна небезпека від зазіхань та дій терористичного середовища як для міжнародних відносин і міжнародної безпеки, так і для національних безпеок багатьох країн, що включає їх конституційний лад, права громадян, політикум і соціум. Насамперед, під загрозою руйнування виявляється політична безпека тих країн, проти державної влади яких найбільш активно спрямовані терористичні акти та їх медіа-супровід.

Таким чином, виникає імператив щодо аналізу, дослідження і вироблення ефективних та дієвих заходів протидії та нейтралізації негативного впливу від зростання медіа-тероризму. Тому є необхідним пошук інноваційних форм, які відповідають викликам нового напрямку безпеки – медіа-безпеки, яка по суті є політичною безпекою масових комунікацій. Медіа-безпека у свою чергу потребує глибоких фундаментальних теоретичних розробок щодо осмислення її ролі, значення, суті та можливостей, а з іншого боку, – негайного пошуку дієвих практичних заходів посилення боротьби з тероризмом, концентрації уваги відповідних державних структур та інституцій на цьому напрямі.

Деякі автори вважають, що засоби масових комунікацій на даному етапі розвитку суспільства “можуть бути невідомими посібниками терористів у створенні неадекватного страху” через природну для них гонитву за сенсаціями [2, с. 71]. Немає ніяких підстав замовчувати реальну суть діяльності таких засобів масової інформації (далі – ЗМІ).

Медіа-безпека повинна відбудовуватись нині тільки на основі розуміння, що така роль ЗМІ є свідомою і прибутковою для них. Отже, державний і громадський тиск на дії та методи мас-медіа повинен бути теж не лише чітко сформульованим, правовим, науково обґрунтованим, але й безкомпромисним [3].

Форми, методи та напрями тиску на мас-медіа повинні бути досконально виваженими, обґрунтованими та цілеспрямованими. Саме для цього мають бути вироблені теоретичні підвалини прогнозування та моделювання розвитку як медіа-тероризму, так і відповідних засобів посилення боротьби з цим явищем. Таке завдання медіа-безпеки може бути виконано завдяки розробці адекватних моделей поведінки медіа-терористичного середовища в умовах більш жорсткого тиску на його прояви з боку державних органів, силових структур, громадських організацій, суспільства в цілому [4].

Можливості тероризму значно підсилились завдяки досягненням і здобуткам інформаційно-технологічної революції, стрімкому технічному прогресу засобів масової інформації та комунікації. Це дало можливість терористичним угрупованням активно і швидко засвоїти нові принципи та методи мережної технологічної культури, яка є багато в чому антагоністичною щодо ієрархічних державних систем та загальної ієрархічної культурології світової системи. Саме це дало змогу досягти значущих та ефективних медіа-ударів у багатьох державах світу, насамперед серед тих, що входять до клубу “G-8”, а зараз ще й до клубу “G-20”.

Вважається, що активне та ефективно використання ЗМІ (в першу чергу телебачення) терористами нового часу бере відлік з мюнхенської Олімпіади 1972 р., коли палестинські терористи захопили будівлю з ізраїльськими спортсменами. Саме з тих пір телебачення стало обов’язково демонструвати, коментувати, відеотиражувати теракти та їх наслідки, чим додатково й сприяло становленню міжнародного тероризму або розвитку глобального терористичного середовища. Тому масові комунікації (мас-медіа) стали центральним фактором становлення і розвитку сучасного глобального тероризму, його розгалуження, безпосереднього впливу на інші види та напрями: кібер-тероризм, біо-тероризм тощо.

У той же час, мас-медіа стали рупором уславлення терористичних ватажків типу Бен Ладена, Басасва та інших, чим також додали можливостей для розгортання і поширення нових та вже існуючих терористичних угруповань, узгодження та кореляції дій щодо втілення у часі й просторі сценаріїв жаху через демонстрації реальної загибелі десятків, сотень, тисяч невинних та непричетних до будь-якої зі сторін цієї жорстокої боротьби. Отже, після багаторазових демонстрацій терористичних атак на США (Всесвітній торговельний центр, Пентагон), подій навколо “Норд-Осту” в Москві, школи в Беслані в Дагестані, серії вибухів у метро Москви, постійних терактів в Іраку, Пакистані, Індії, терактів на залізницях в Європі та в Росії тощо виникла необхідність у дослідженні та аналізі безпосередньо такого напрямку, як медіа-тероризм, що став сам по собі окремою психологічною та соціальною загрозою для людства.

Медіа-тероризм насамперед пов’язаний з тим, що в останній чверті ХХ ст. й остаточно в ХХІ ст.:

- глядацькою аудиторією реального жаху став весь світ у постійному режимі;
- сценами трагедій стали реальні події в режимі он-лайн у конкретних місцях планети і в безпосередньому живому оточенні;

– трагічні події подаються та багаторазово повторюються в усіх новинах, поширюються і знову повторюються, тобто мають не тільки безпосередній, а й мультитивплив на свідомість, самопочуття та настрої людей.

Тому, якщо показ сцен жаху акторами для сотень або, навіть, тисяч глядачів у разовому варіанті та у замкненому просторі Аристотель близько 2350 років тому називав “терором”, то повністю правомірно вище означене явище назвати “мас-медіа-терором”. І тоді гігантський виток у часі – від моменту виникнення даного поняття й до сьогодні – замкнувся в історичній спіралі. Це повинно означати в найближчому майбутньому або затухання й завершення цього явища, або розгортання нового витка цієї жахливої для людства спіралі в досі ще невідомій якості.

Якщо ж розглянути трактування деяких подій у Старому Завіті, то їх переосмислення з позицій оцінки розвитку тероризму дійсно буде виглядати таким чином, що об’єктами нищівної атаки можуть стати: всі багатства і ресурси країни, що включають воду, врожай, сільське господарство, рослинність; люди, піддані країни (вже стали, наприклад, Ірак); домашні тварини. Тобто це є програма розгортання терористичних загроз від міфології до сучасної реальності. Терористичні акти повинні бути доведені до кожного дому, країни (світу) [5, с. 128].

Не вдаючись до тлумачень старовинних текстів, варто погодитись з В.В. Цигановим, що в цих описах приведена універсальна модель “висування вимог – загроза насилля – відмова – здійснення насилля” [6, с. 8]. В нашому контексті маємо на увазі те, що багаторазові демонстрації терактів, посилені відповідними телепрограмами та телефільмами з кадрами насилля, притуплюють враження, емоційний рівень глядачів спадає, та й телевізори завжди можна вимкнути, хоч інформація все одно “дістане” людину.

Наведені вище приклади є не аналогією або продуктом традукції (паралельного мислення), а відправною позицією щодо можливості нового майбутнього витка спіралі тероризму, який може бути спрямованим проти ресурсів країни або її регіону, продуктів харчування, а також інших сфер, де ефект буде комплексним і довгостроковим, а демонстрація наслідків також може бути довгою і жахливою. Саме такі операції можуть готуватись десятиліттями, відточуючи кожну дрібницю. Приклад дуже ретельної та довгострокової підготовки людство вже має. Терористичні акти демонструються не тільки для суспільства і влади, яку воно підтримує, а й для внутрішнього впливу у самому терористичному середовищі.

У всі історичні часи тероризм був в обкладинках багатьох проблем і теорій: філософських, соціальних, релігійних, ідеологічних, етнічних, історичних та правових. Тому й досі ідеологічні та політичні протиріччя, заангажованість прихильників тих чи інших позицій і поглядів поки що не дають можливості прийти до єдиного розуміння цих явищ та феноменів. Але в деяких моментах все ж є єдність: терор і тероризм – не тотожні поняття. Невід’ємним елементом сучасного тероризму є публічність – йому обов’язково потрібна масова аудиторія, адже без використання масових комунікацій розвиток сучасного типу тероризму неможливий.

Підтвердженням цього положення є те, що ще у 70-ті роки ХХ ст. в енциклопедичних та інших довідниках вітчизняних видань не було трактування поняття “тероризм”, а тільки “терор” та “терористичний акт”. Терористичний акт розглядався як індивідуальне насилля, а терор – суто як фізичне насилля або фізичне знищення за політичними підставами (як політичний протест). Тобто масове фізичне насилля та вбивства у політичних цілях політично незаангажованих, непричетних до політичної боротьби людей та всесвітня демонстрація таких терористичних актів стали надбанням останньої чверті ХХ ст. І тільки на початку ХХІ ст. це явище стало об’єктом досліджень

фахівців з проблем розвитку журналістики, масових комунікацій та національної безпеки, в тому числі, таких авторів, як А. Боброва [2], В. Бебик [7], В. Євдокимов [8], О. Литвиненко [9], М. Вершинін [10], В. Циганов [6, 11], Д. Яковлев [12].

Тероризм як ідеологія і практика демонстраційного реального насилля та вбивства сформувався і поширився на основі глобалізаційної конкуренції за ресурси та владу. Завдяки принциповим протиріччям між головними геополітичними гравцями, які почали використовувати можливості тероризму у власних корпоративних цілях, терористичне середовище розвилось у самодостатню та невід’ємну систему сучасної цивілізації.

Таким чином, на початку ХХІ ст. тероризм став всевітнім телетеатром жаху й натурального кровопролиття, “показ” яких готується в умовах суворої конспірації, але в принципі може бути спрогнозованим на основі розробки адекватних методів моделювання тенденцій розвитку терористичного середовища.

Трансформаційні процеси медіа-безпеки. Ключовим поняттям у визначенні категорії “трансформаційна система масової комунікації” є поняття “система”. Інші предикати лише уточнюють аспекти застосування цього поняття, закріплюють за ним певні змістовні ознаки. Оскільки система у філософському та управлінському розуміннях цього поняття визнається як цілісна сукупність визначених елементів, між якими існує закономірний зв’язок чи взаємодія, то якісні характеристики елементів становлять зміст системи, а сукупність закономірних зв’язків між елементами – внутрішню форму або структуру самої системи. Систему можуть створювати як окремі тіла, явища і процеси, що вступають між собою у взаємодію, так і абстрактні та комплексні об’єкти, між якими виявлені чи встановлені співвідношення взаємозалежності, підпорядкування, послідовності тощо. Для об’єктів, які можуть характеризуватись як система, найважливішими рисами є внутрішня розчленованість та функціональна цілісність [3, 13].

При переході до демократичних режимів змінюється значення деяких функцій засобів масової інформації і засобів масової комунікації та їх співвідношення. Вони поширюють свої функції щодо формування та еволюції суспільної свідомості в цілому. Важлива роль засобів масової комунікації у просвітницькій, інформаційно-розважальній, рекламно-маркетинговій діяльності стає надбанням соціальної, економічної, політичної сфер, але у вигляді їх внутрішнього продукту. Це – всевітній процес.

У процесі трансформації відбуваються як зміни у функціях самих засобів масових комунікацій, так і в значеннях деяких функцій, їх співвідношеннях. Разом такі зміни й становлять актуальну транзитологічну сутність масових комунікацій.

Якщо на першому місці стояла функція політичного виховання мас, то її замінила функція політичної соціалізації, тобто пристосування (приєднання, залучення) індивідів-членів суспільства до нових політичних цінностей, до нових форм суспільної і громадської діяльності.

В перехідні періоди зникає багато основних цінностей, а також руйнується загальна ідеологічна платформа. Тому консолідувати масову свідомість дуже складно. Простіше, навпаки, підтримувати деконсолідованість мас, вносити нові протиріччя. Тоді функція політичної соціалізації входить у внутрішнє протиріччя. З одного боку, вона стає вкрай необхідною, а з іншого, – складно здійсненою. Окрім того, з’являється безліч нових і новітніх політичних норм, при цьому одночасно зберігається багато старих. Деякі політичні лідери та агенти впливу намагаються заради своїх інтересів, свого розуміння сучасності, благ та шляхів розвитку суспільства чи в інтересах своїх “ляльководів” прискорити перехід до нових чи інпланованих цінностей. Інші, навпаки, намагаються будь за що зберегти, “зацементувати” старі цінності без їх модифікації чи

трансформації. Окрім цих прямо протилежних напрямів та відповідних дій політичних сил є і ті, які спекулюють, мімікують чи флюгерують залежно від кон'юнктури в усіх напрямках, де відчувають більшу на даний момент корисність. У найбільшій мірі це стосується представників засобів масової інформації, мистецтва, нових напрямів літератури – усіх тих, хто не має, не може мати чи не вміє мати особистої позиції, що спираються на стійку свідомість та глибокі знання, вміння критично мислити.

Отже, хоча ця функція дуже важлива і потрібна суспільству, але вищеназвані умови та реалії можуть привести і приводять у більшості випадків до маніпулювання суспільними міркуваннями і свідомістю мас. Наприклад, проект “Великі українці” на телеканалі “Інтер”.

Перед засобами масової інформації постає задача здійснення функції формування активної політичної і громадської культури, яка дозволила б суспільству, нації в цілому вийти на новий культурологічний рівень розвитку і, навіть, на новий цивілізаційний рівень (без чого, в принципі, неможлива інтеграція до Європейського Союзу та в інші світові структури). Якщо громадянські інститути слабкі й далекі від реального впливу на широкі маси, то ЗМІ як би їх замінюють (чи підмінюють) і вимушені або намагаються вирішувати і цю проблему. При цьому значення і роль ЗМІ як фактора, що встановлює соціально-політичні вектори й темпи розвитку, значно збільшуються.

При відсутності у мас довіри до центральних чи регіональних органів та структур влади всіх рівнів (що показують соціологічні опитування) ЗМІ здатні демонструвати свої організаційні можливості й у цій сфері. Те ж саме відбувається при нерішучості, непослідовності, різноплановості дій влади чи постійній неузгодженості дій різних гілок влади та їх запеклій або скритій боротьбі за вплив, за повноту влади, за бізнес-інтереси тощо. У таких випадках функція контролю за діяльністю влади, а також впливу на неї з боку ЗМІ теж зростає. Наприклад, діяльність проектів “Свобода” Савіка Шустера чи “Велика політика” Є. Кисельова, які намагаються збуджувати аудиторії телеглядачів для підштовхування владних структур до дій, зіткнення їх. Вони також займаються вдалим маніпулюванням свідомістю мас, представників політичних сил і масових комунікацій та проведенням над ними завуальованих експериментів для різних замовників.

Таким чином, одним з визначальних напрямів трансформації є ступінь довіри щодо конкретних ЗМК, законодавче забезпечення повноти їх функціонування та рівень громадського контролю за їх діяльністю.

Недосконалість правового поля обумовлює існування значної кількості характерних рис масової комунікації у перехідні періоди розвитку пострадянських країн. Стара законодавча база не відповідала новим сучасним вимогам та рівню економічних і політичних змін, а нове законодавство достатньо довго залишалося недосконалим, тому що опосередковано відображало зіткнення політичних інтересів різних гілок влади та політичних сил при слабкості суспільних, а також корпоративних структур, наприклад, таких, що призначені для захисту інтересів журналістів.

Існують і суто специфічні характеристики масових комунікацій, які притаманні тільки деяким країнам. Наприклад, у багатонаціональних країнах процеси політичної трансформації на етнічно-територіальному чи мовному ґрунті можуть вести до виникнення вогнищ сепаратизму і з позицій національної безпеки можуть мати загрозу розпаду держави. Існує і така особливість, як неоднорідність розповсюдження інформації у регіонах і неоднозначність впливу на них інформаційних потоків із сусідніх країн. Через масове скорочення накладів центральних видань успіхом почали користуватись деякі регіональні видання, які поступово все ретельніше стала підтримувати регіональна влада.

Тому однією з характеристик для масової комунікації і буде система змін у відносинах з владою: як центральною, так і місцевою. Другою ознакою є можливість брати активну участь у відтворенні та реформуванні політичної системи, просуванні ідей соціального розвитку. Але ЗМК відчувають значний вплив із внутрішнього та зовнішнього оточення. Кожна політична організація намагається мати власну пресу як серйозну зброю для боротьби за владу. Масова комунікація є фактором розвитку і розповсюдження як культури, так і антикультури або псевдокультури. В цьому полягають основні ризики від їх розвитку [3, 6–12].

Така увага до преси, до мас-медіа підвищує, з одного боку, їх значущість в очах суспільства, а з іншого боку, ставить під сумнів самоцінність їх дій. Тобто в самій сутності масових комунікацій закладено протиріччя необхідності одночасності інформаційного забезпечення функціонування владних структур і суспільства, інтереси яких можуть не збігатися. Тому ЗМК у сучасному вигляді розглядаються і в якості політичної влади (“четверта влада”), і в якості органу громадянського суспільства.

Наступним моментом ЗМК як об’єкта трансформації в практичному вимірі чи об’єкта транзитології в теоретичному вимірі є рівень свободи ЗМК. Прихильниками дерегуляції МК відтворений міф “про свободу ЗМІ” та необхідність забезпечення відсутності державного контролю, які були б (на їх погляд) благом для споживачів інформації. В дійсності цей міф служить тільки інтересам власників інформаційних імперій, які намагаються перетворити всю інформацію в ринковий товар, у засіб управління, систему символічної влади.

Сучасні механізми та технології, що використовують засоби масової інформації дозволяють погодитись з твердженням щодо виникнення так званої символічної влади як в межах окремих держав, так і в цілому в глобальному вимірі [3, 4, 14].

В поняття “символічна влада” будемо вкладати зміст за П. Бурд’є. Він писав, що символічна влада є в дійсності така небачена влада, яка може здійснюватися тільки при підтримці тих, хто не бажає знати, що знаходиться повністю під її впливом. Таким чином влада змушує конструювати реальність, встановлюючи безпосереднє світосприйняття, тобто подчуття реального світу [14].

Виникає сіра гілка символічної влади – медіакратія. Медіакратія – прошарок власників, топ-менеджерів, продюсерів, політтехнологів та основних телеведучих, що реально здійснюють задачі утримання і встановлення символічної влади. Отже, медіа-тероризм, по-перше, використовується як один із засобів встановлення та зміцнення медіакратії. А по-друге, медіа-тероризм стає тіньовою ланкою зв’язку між медіакратією та терористичним середовищем.

Сучасне розуміння ринкової економіки визнає необхідність і, навіть, неодмінність тих чи інших форм державного управління, які повинні здійснюватись в інтересах суспільства та, безумовно і насамперед, задля забезпечення національної безпеки держави. Інакше нивелюється сенс всієї системи державного управління як такого. Таким чином, виникає складна функція – не цензури, а контролю за балансом інтересів у діяльності систем масової комунікації [15].

Феномен “масових комунікацій” є складним і багатомірним, але задля можливості моделювання його потрібно представити у цілісному та однозначному вимірі. На початок XXI ст. існувало більше ніж три десятки концепцій масової комунікації, і зараз постійно виникають нові. Практичні дослідження масових комунікацій саме з позиції природи масових процесів та явищ є надбанням тільки останніх років (з кінця XX ст.) [3, 6–8, 14, 16].

Матеріальні основи масової комунікації виникли у першій половині ХХ ст. з початку масового розповсюдження радіо. Головною ознакою її розвитку стала можливість технічних засобів дуже швидко передавати, масово тиражувати у великих обсягах вербальну та пізніше на ТБ і образну інформацію. Це й спричинило виникнення термінів “засоби масової інформації” та “засоби масової комунікації”.

Зупинимось на такій трактовці поняття “масова комунікація” – це виробництво та передача інформації засобами преси, радіо, телебачення, Інтернету та спілкування людей як членів маси, у тому числі за допомогою технічних засобів [15, с. 292].

Доцільним буде визначити термін “маси”. За В. Різуном, В. Ольшанським, Г. Лебоном та П. Бурдьє маси, на відміну від соціальних груп (великих чи малих, але завжди якимось чином організованих і структурованих), є принципово неорганізованими і неструктурованими суб’єктами суспільного життя [14 – 17]. Маси як носії масової свідомості є ситуативно виникаючими чи існуючими соціальними спільнотами, що за своєю природою функціонують за принципами ймовірності, гетерогенні за складом і є статистичними за формами цього функціонування.

Маси не є застиглою спільнотою, а мають свій онтогенез, життєвий цикл, що включає такі фази:

- зародження, що пов’язане з виникненням масового настрою серед людей;
- гуртування масових індивідів, заражених масовим настроєм і формуванням суспільної думки, масової свідомості, масової поведінки, що регулюється сформованою масовою свідомістю;
- виродження, тобто зміни настрою мас, переорієнтації масової свідомості [15 – 16].

Якщо взяти ці фази за основу моделювання життєвого циклу мас, то за характером розвитку та зміною цих фаз існування маси будуть відповідати життєвому циклу нестійких систем будь-якої природи. Отже, аналіз, дослідження та прогнозування поведінки мас та можливостей переходів до інших фаз їх життєвого циклу можуть здійснюватись за методами системного аналізу.

Більшість дослідників розвитку інформаційного суспільства визначають можливість формування нового типу організації життєдіяльності суспільства, де дійсно гарантується активна участь у ньому всіх громадян, розвиток творчої ініціативи через поширення своїх ідей у багатотисячних аудиторіях і отримання для себе необхідних знань. Здається, що такі вчені, як Ш. Вентуреллі, Н.Н. Моїсєєв, М.С. Вершинін, В.М. Межуєв, Р. Даль дивились на сучасний стан та перспективи розвитку подальшого інформаційного прогресу через рожеві окуляри, обумовлені шокуючими досягненнями інформаційно-технологічної революції [10, 18, 19]. Але вплив масових комунікацій, збільшення інтенсивності інформаційних потоків на соціальні та політичні відносини зростають такими темпами, що значно випереджає його теоретичне осмислення. Р. Даль вважав, що тільки зараз почали серйозно розуміти можливості, які відкриваються інформаційно-комунікативними технологіями [18, 19].

В наш час вибудовується новий політичний дизайн мережних відносин, які впливають на процеси ідентифікації громадян, організації й координації їх політичної участі, трансформації суспільства.

Ці трансформації означають, що влада і впливові ЗМІ можуть створювати нові культурні коди, що використовуються суспільством для відображення реальностей, впровадження нових політичних рішень. Отже, масові комунікації, в прямому сенсі, безпосередньо на наших очах продукують і народжують нові смислові образи влади, історичних і існуючих постатей, виробляють нові цінності, ієрархії, відносини, політичні норми, інститути та цілі. Одночасно масові комунікації багато в чому перетворюють (тобто трансформують) політичні границі на ілюзорні, підштовхують маси до форм

діяльності, що не вкладаються ні в правила національної політичної системи, ні в рамки інформаційної та політичної культури. Тобто поступово, але наполегливо руйнують ментальність народу задля майбутнього, а також вже й сьогочасного зомбування на користь інтересів, які не збігаються або суперечать національним інтересам [3, 6, 12, 20]. В багатьох країнах проглядається тенденція до все більшого використання психологічних знань та новітніх здобутків у роботі всіх видів масових комунікацій на користь не державних, а приватних МК з сумнівними інтересами. Це є прямою загрозою політичній безпеці, а також міжнародній безпеці в цілому. Сфера безпеки держав – у достатньо розгубленому стані щодо вище означених процесів. Але вони йдуть, зміцнюються та поглиблюються і можуть стати незворотними.

Висновки.

1. В сучасних умовах становлення і розвитку глобального інформаційного суспільства, зокрема з формуванням його в Україні, національна безпека країни потребує більш прискіпливого та постійного дослідження, моделювання та прогнозування негативних впливів терористичного середовища на масові комунікації та вироблення ефективних засобів протидії цим явищам і процесам.

2. Безпека національного політичного простору безпосередньо залежить від глибини, дієвості та адекватності аналізу стану соціальних, масових і окремих корпоративних, регіональних і галузевих комунікацій в загальній системі інформаційного простору країни; від своєчасного, об'єктивного та ефективного реагування на виклики та загрози від деструктивних, конкурентних, ворожих, у тому числі терористичних, об'єктів та середовищ.

3. Культура та безпека комунікацій стає домінуючим фактором, джерелом та імперативом формування життєдіяльного і прогресивного політичного простору в національному та міжнародному вимірах.

4. Трансформація політичної сфери внаслідок підвищення ролі та значення масових комунікацій потребує окремої спеціалізації щодо дослідження проблем та розробки практичних методів протидії медіа-тероризму в сфері медіа-безпеки, що дасть змогу контролювати, нейтралізувати антинаціональні дії та наміри щодо захоплення символічної влади чи суттєвого впливу на неї, встановлення панування над свідомістю мас, використання можливостей мас-медіа не в стратегічних інтересах людства.

Використана література

1. Кіслов Д.В. Формування відповідальності журналіста-аналітика за медіа-інформаційну безпеку теленовін // Гуманітарні проблеми становлення сучасного фахівця : матеріали VIII міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 22-23 березня 2007 р.). Т. 1. – К. : НАУ, 2007. – С. 233-234.

2. Боброва А. Основні форми сучасного політичного насилля / А. Боброва. – К. : “Світ Успіху”, “Юрінком Інтер”, 2005. – 142 с.

3. О.Г. Белорус. Глобализация и безопасность развития / О.Г. Белорус, М.О. Гончаренко, В.А. Зленко и др. / рук. авт. кол. и науч. ред. О.Г. Белорус. – К. : КНЭУ, 2002. – 782 с.

4. Кіслов Д.В. Безпека масових комунікацій та інформаційний суверенітет нації // Стратегічна панорама. – 2009. – № 1. – С. 184-189.

5. Косидовский З. Библейские сказания / З. Косидовский. – [2-е изд.] ; [пер. с польск.] – М. : Политиздат, 1969. – 456 с.

6. Цыганов В.В. Медиа-терроризм: Терроризм и средства массовой информации / В.В. Цыганов. – К. : Ника-Центр, 2004. – 122 с.

7. Бебик В.М. Інформаційно-комунікаційний менеджмент у глобальному суспільстві: психологія, технології, техніка паблік рилейшнз : монографія / В.М. Бебик. – К. : МАУП, 2005. – 438 с.
8. Евдокимов В.А. Роль средств массовой информации в политизации социального конфликта : автореф. дис. ...доктора полит. наук. – Екатеринбург : ЕГУ, 2007. – 38 с.
9. Литвиненко О.В. Інформаційний істеблїшмент України у контексті національної безпеки // Стратегічна панорама. – 2002. – № 2. – С. 172-176.
10. Вершинин М.С. Политические коммуникации в информационном обществе / М.С. Вершинин. – СПб. : Питер, 2001. — 240 с.
11. Циганов В.В. Політична безпека і безпечна політика : складові, ознаки, стан, тенденції. – Ніка-Центр, 2006. – 112 с.
12. Яковлев Д.В. Масс-медиа и реальность: опыт политической трансформации // Філософія, культура, життя : зб. наук. праць. – Дніпропетровськ : Наука і світ, 1999. – Вип. 6. – С. 223-227.
13. Новейший философский словарь. – [2-е изд., перераб. и доп.]. – Минск : Интерпрессервис, Кн. Дом, 2001. – 1280 с.
14. Бурдые П. О телевидении и журналистике / П. Бурдые ; [пер. с франц.]. – М : Фонд научных исследований “Прагматика культуры”, Институт экспериментальной социологии, 2002. – 159 с.
15. Ольшанский Д.В. Психология масс / Д.В. Ольшанский. – СПб. : Питер, 2002. – 363 с. – (Серия “Мастера психологии”).
16. Різун В.В. Маса : тексти лекцій. – К. : ВПЦ “Київський університет”, 2003. – 118 с.
17. Лебон Г. Психология народов и масс / Г. Лебон. – СПб. : Макет, 1995. – 288 с.
18. Даль Роберт А. Поліархія. Участь у політичному житті та опозиція ; [пер. з англ.]. – Х. : Каравелла, 2002. – 214 с.
19. Даль Роберт А. Демократія та її критики / Роберт А. Даль ; [пер. з англ.]. – Х. : Вид. група “РА-Каравелла”, 2001. – 428 с.
20. Кіслов В.В., Кіслов Д.В. Інформаційна культура державного управління в умовах глобалізації // Український соціум. – 2008. – № 3 (26). – С. 132-141.

~~~~~ * * * ~~~~~